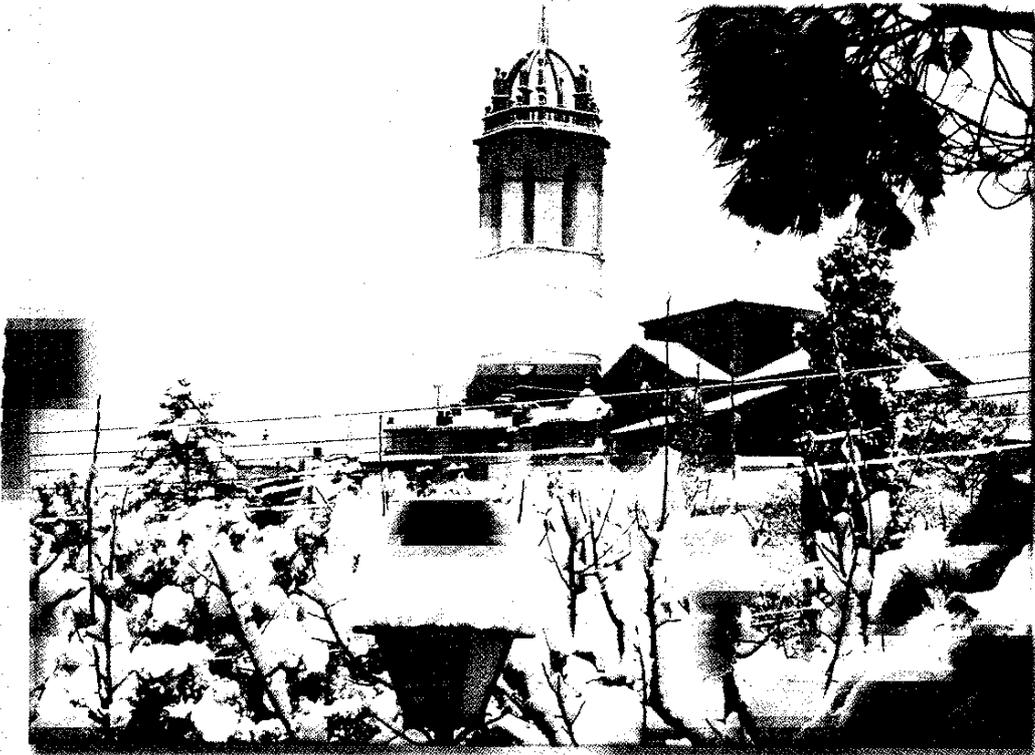

FEBRER-MARÇ 2006

La Moia

Aspecte de la nevada del dia 28 de gener a Moia
(foto C. Illa)

Índex

Editorial	3
Pluviomètrica	4
Vida municipal	5
Salvador Gros, retaulista del segle XVII	6
El Moianès fa cent anys segons «El Pla de Bages» Febrer-Març de 1906	9
Adéu Círcol	12
Aplec dels Petitbò del Moianès	13
Caminades pel Moianès	14
L'Esplai	15
Vint i trenta fan cinquanta	16
Festa Major d'hivern	18
Mendicants	20
Apunts sobre pintura moianesa	21
Publicacions	23
Biblioteca de Moià	26
Experiències de la presó: el Javi	27
Pàgina de l'institut	29
Campanades	30
Carta al pare	31
Pensaments caçats al vol	32
Noticiari	33

DIPÒSIT LEGAL B-4501-1983

MOIÀ

FEBRER-MARÇ 2006
Any 60 Núm. 655-656

Redacció: Joies, 11, tel 93 820 81 36
Impressió: Winihard Gràfics, Moià
Fotografies: Renom, J. Soler,
Arxiu Alsina i particulars

LA TOSCA es membre de l'Associació Catalana de la Premsa Comarcal
LA TOSCA a INTERNET:
<http://www.latosca.org>
latosca@latosca.org

RESPECTE A LES RELIGIONS

En el moment de redactar aquesta nota continuen encara les violentes reaccions, en els països musulmans, contra la publicació d'unes caricatures de Mahoma en alguns diaris europeus, reaccions que han provocat morts, ferits, danys materials i perjudicis econòmics. Davant aquests lamentables fets, ens afegim, des de les nostres modestes pàgines, al que ja han dit personatges d'alt nivell, coincidint amb el que pensa pràcticament tothom qui té sentit comú: que, per una banda, aqueixes reaccions musulmanes violentes són desproporcionades i inacceptables, però, per altra banda, que hi ha hagut imprudència i lleugeresa per part dels mitjans que han publicat les vinyetes.

I és que, en efecte, tots els drets humans tenen els seus límits i les seves contrapartides. Així, el dret de lliure expressió no pot ser absolut, sinó que ha de tenir en compte la veritat dels fets i l'honor de persones i institucions. Com que venim d'èpoques en què hi havia la censura i altres traves a la llibertat d'expressió, s'explica que, per reacció, ara s'abusi d'aquesta llibertat. Ens n'ha fet adonar aqueixa reacció musulmana. En canvi, hom ridiculitzava o atacava altres religions, com ara la cristiana, i no passava res, perquè el cristianisme, des de fa ja dècades, ha esdevingut molt tolerant, comprensiu i pacient. Aquesta, doncs —ja que no hi ha mal que per a bé no vingui—, pot ser una bona ocasió per a reflexionar sobre l'ús que es fa de la llibertat d'expressió envers les religions en general. Voleu dir que no caldria ser molt respectuós envers totes les creences? ¿Voleu dir que no caldria ser molt considerat envers uns sentiments que existeixen d'ençà que l'home és home i que, encara avui, malgrat tota la secularització que ha experimentat la nostra part del món, continuen impregnant milions i milions de persones? L'Església catòlica, concretament, almenys des del Concili Vaticà II, practica la llibertat religiosa, respectant altres confessions, altres religions i altres ideologies. No és just que aspiri a ser tractada amb idèntic respecte?

Confiam que els conflictes que comentem aniran amainant i que s'anirà imposant un esperit de respecte que faciliti la bona convivència en un món que uns i altres som obligats a compartir.

ESTACIÓ PLUVIOMÈTRICA DE L'ESCOLA PIA DE MOIÀ

LATITUD 41°48'53" N - LONGITUD 2°5'44" E - ALTITUD 741 m

Gener del 2006

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT	PLUJA	
	MÀX.	MIN.	MIT.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	PARCIAL	TOTAL
De l'1 al 10	9'5	-3'5	3'2	3	5	2	W	17'8	
De l'11 al 20	12	-3'5	3'7	3	3	4	NE	1'2	
Del 21 al 31	13'5	-5	3'1	4	4	2	W	79'6	98'6

El dia 27, 4cm de neu; i el dia 28, 23 cm de neu

El campanar de la colònia Vilardell el dia de la nevada (28-1-2006) des de la casa de Carles Illa, autor de la fotografia.

Gruix de la neu al jardí de la casa de C. Illa (24 cm)

 GAS-OILS ROVIRA, S.L. CALEFACCIONS INDUSTRIES AGRÍCOLA	MOIÀ	Avda. Zona Industrial. s/n Tel. 830.12.25
	AVINYÓ	Antoni Pont, s/n Tel. 838.72.78
	CALDERS	Crta. de Manresa Km 18,4
		

VIDA MUNICIPAL

Acords presos pel ple de la corporació municipal

Ple extraordinari del 30 de gener del 2006:

—Aprovar la constitució de l'Associació Administrativa de Contribuents per a les obres d'urbanització dels carrers Ronda de les Illes, Dr. Alòs, Dr. Oriol, Dr. Rius, Camí Ral i Joaquina de Vedruna.

—Aprovar provisionalment la Modificació Puntual 1/2005 per canvi de qualificació dels terrenys (es refereix al Solar A [fins ara piscina municipal] i Solar B [carrers Arbonès - rda. de les Illes - Sta.

Joaquina de Vedruna]), desestimant les al·legacions del grup MAP-ERC i tramitent el projecte tècnic i l'expedient administratiu a la CT d'Urbanisme de Barcelona per a la seva aprovació definitiva.

—Adjudicar el contracte de consultoria tècnica per a la redacció del projecte tècnic del nou CAP i pàrquing a l'empresa Pons-Julián SCP.

—Aprovar amb caràcter inicial el canvi de qualificació del sòl de l'antiga fàbrica de Cal Comadran.

—Verificar l'aprovació del text refós de la modificació puntual del Sector V Can Valls presentat pels propietaris.

Escorxador Comarcal del Moianès

Zona Industrial
Avda. del Prat, s/n
08180 MOIÀ

Tel. / Fax 93 820 80 84
Mòbil 608 44 21 87
Partic. 93 830 09 20

al moianès, s/n del Prat, s/n

SALVADOR GROS, RETAULISTA DEL SEGLE XVII

Reproduïm a continuació un treball aparegut dins la revista «Ausa» (núm. 155, any 2005, pp. 77-81). L'autor és un advocat i historiador manresà, membre del Centre d'Estudis del Bages. El treball, que reproduïm amb alguns retocs lingüístics i prescindint de les notes a peu de pàgina, és resumit així dins la mateixa revista: «Salvador Gros, entallador o retaulista nascut a Calders i instal·lat a Moià, era conegut fins ara per la seva intervenció en el retaule de Santpedor. L'article aporta informació fins ara desconeguda sobre la seva biografia i també sobre la seva obra, ja que en documenta diferents treballs, tant de fuster com, sobretot, de retaulista, ja sigui al capdavant del taller propi o treballant per a altres escultors (Rubió, Fernández...)»

En estudis fets per historiadors del barroc català hom observa sovint una confusió dels termes *escultor* i *fuster*, donant a la mateixa persona l'un o l'altre nom basant-se en documents de l'època, però convindria distingir entre l'un i l'altre ofici i donar el de retaulista a aquells fusters especialitzats a fer retaules, perquè, a més de l'obra pròpiament de fusteria, també s'encarregaven de l'escultura ornamental complementària: columnes, timpans, socalades i altres obres de talla, que requerien una tècnica que els simples fusters no tenien. Aquesta distinció ja és implícita en el redactat d'alguns contractes de retaules, i en d'altres és explícita quan són anomenats entalladors. En són exemples els contractes per al de Sant Miquel de Castelltallat, de 1613, encarregat al fuster de Manresa Hilari Horta, amb facultat de subcontractar la imatgeria, com

va fer amb el vigatà Francesc Rovira, i el de Sant Vicenç de Calders, on la distinció és ben clara, ja que s'hi parla de l'entallador, Jacint Posa, i de l'escultor, Miquel Vidal.

Dit això, parlaré d'un entallador o retaulista actiu al Bages i al Moianès en la primera meitat de la dissetena centúria, Salvador Gros, de quan Moià era un important centre de producció de retaules gràcies a l'activitat professional dels Rubió, una família d'obrers especialitzats, els quals, per enllaç matrimonial d'Elisabet, filla de Jaume Rubió, amb l'escultor castellà Pedro Fernández, passaren a dominar l'ofici d'escultor i a treballar com a tals a les esglésies de la comarca pròpia i a les del Bages i el Berguedà.

A redós d'aquest taller, altres fusters perfeccionaren llur tècnica habitual i es dedicaren a fer retaules, primer, i escultures, després.

D'entre aquests fusters retaulistes moianesos n'hi ha un del qual, malgrat no ser totalment desconegut ja que es coneixia la seva obra de Santpedor, no teníem gaires dades per a seguir la seva trajectòria familiar ni, cosa més important, el seu currículum professional. Em refereixo a Salvador Gros.

No era moianès de naixença, sinó d'adopció, perquè va ser a Moià on obrí taller, on es casà i on visqué. Havia nascut a la masia de la Grossa de Calders i era fill de Pere Gros, l'amo de la casa, i de la seva muller Joana. Va aprendre l'ofici de fuster i, primer, obrí taller a Calders, però aviat es traslladà a Moià. Desconeixem la data de la seva naixença, que devia ser en el darrer terç del segle XVI, perquè la primera notícia que tenim d'ell és del 2 de maig de 1610,

en un debitori en el qual es titula fuster de Sant Vicenç de Calders i en el qual, juntament amb altres dos veïns de la parròquia, es compromet a pagar 17 sous i 2 diners a Agustí Morell, de Manresa, per la compra de drap, que devia ser per a l'església del poble. D'aquesta actuació es dedueix que Salvador Gros aleshores ja era prou gran per a contractar i que, per tant, havia nascut durant la centúria anterior. Aquell mateix any la seva mare, ja vídua de Pere Gros, li va fer poders per a actuar en nom d'ella i en l'escriptura el designa com a fuster i resident a Moià.

Com a fuster, sabem que el 13 de maig de 1612 es va encarregar de fer els treballs de l'ofici per a una casa particular de Moià; però un parell d'anys més tard, el 25 de desembre de 1614, va contractar la construcció d'un retaule de sant Jaume de la seva parròquia nadiua pel preu de 35 lliures. Devia ser un

Figura 1.
Retaule de sant Antoni Abat, de Santpedor

retaule lateral de l'església, que feia poc s'havia ampliat per la capçalera. En 1619 va fer algunes feines per a la mateixa església, ja que li van pagar una lliura i deu sous «per les despeses del retaule», que devien ser un complement del preu, i l'endemà dues lliures i vuit sous, resta del preu del tabernacle. I no s'acabà aquí la feina a Calders, ja que en un llibre de la parròquia hi ha una nota del 10 de febrer de 1622 que diu: «he donat comptants 10 sous, los quals he donat a en Serramalera per pagar lo retaule a en Gros, a compte de l'obra», encara que no diu quin era el retaule.

En l'any 1616 consta que Salvador Gros ja era maridat amb Elisabet Margarit i que continuava vivint a Moià, però en 1620 es traslladà a Santpedor, perquè hi anà a fer el retaule i tabernacle de la Mare de Déu, de l'església parroquial, segons F. Espinalt i Garriga.

Dos anys després devia tancar el taller propi, perquè el trobem de fadrí dels Rubió, segons una època d'aquests (Jaume i Jacint) i Pedro Fernández, de 44 lliures i 4 sous, a compte de les 56 lliures del preu del retaule del Roser, que aquests fusters i escultor feien per a Sant Vicenç de Calders, que no era pas el major, ja que aquest va ser obra d'uns altres.

El 2 d'abril de 1624 el trobem associat amb Jaume Vilanova, un altre fuster de Moià, en un conveni amb Galceran de Planella, rector de Sant Llogari de Castellet (Monistrol de Calders), per a la construcció d'un retaule per a aquell temple.

L'obra més important de Salvador Gros va ser el retaule de sant Antoni Abat, de Santpedor, fet l'any 1629 pel preu de 250 lliures, segons Espinalt, dades que no podem compulsar, perquè l'arxiu parroquial d'aquella vila va ser cremat l'any 1936.

D'aquest retaule, que devia ser la darrera obra de Gros, ja que no tenim notícies de cap més, n'ha quedat una fotografia (fig. 1), l'única de totes les seves obres, de les quals no se n'ha sal-

vada cap. Era un retaule d'estil renaixentista, on les línies mestres predominaven sobre la decoració complementària, grat a la vista, gens enfarregat i amb alguns estilemes, com els frontons partits i volutats, que el barroc farà seus poc més endavant. Tenia la socalada amb plafons amb baixos relleus de grotesc, dos pisos de cinc carrers i àtic. En el primer pis hi havia la fornícula central amb la imatge titular, sant Antoni, sota dosser i amb dues columnes per banda que la separaven dels carrers laterals, en els quals hi havia imatges corpòries en cadascun, dins de fornícules, les extremes amb un entaulament superior coronat per un frontó volutat, i les intermèdies sense aquest darrer element; en el segon pis, la imatge de la Mare de Déu al mig, sota entaulament amb doble frontó triangulat i també amb dues columnes per banda; a les vies intermèdies, quadres pintats, i a les extremes, altres escultures a tot volum, en fornícules amb frontó; a l'àtic, Crist en creu, entre Maria i Joan. L'ombregat de la part superior de la fotografia no deixa veure el cim del retaule, on, si era com el de Sant Vicenç de Calders, hi devia haver l'acostumat Pare Etern. Totes les columnes són corínties, amb els dos terços superiors del fust helicoidals, i els inferiors, amb relleus de grotesc.

Què hi havia de Salvador Gros en aquest retaule? No crec que fossin les imatges, les quals, encara que no consti, devien ser de Pedro Fernández i dels

Figura 2.
Retaule major de Sant Vicenç de Calders

Rubió, excepte la de sant Miquel, de la fornícula de la dreta del primer pis, que és una imatge gòtica de pedra i que és l'única cosa que encara queda i es pot veure a l'església.

El pas de Salvador Gros pel taller dels Rubió-Fernández li devia proporcionar coneixements suficients per a fer el retaule i potser fins i tot l'escultura ornamental, però no pas per a fer la imatgeria ni dibuixar la traça, que ve a ser la mateixa que es va fer servir per al retaule major de Sant Vicenç de Calders, de l'any 1630, obra de l'escultor Miquel Vidal i de l'entallador Jacint Posa (fig. 2), la qual també fou cremada en el nefast 1936.

Xavier SITJES I MOLINS

CLÍNICA PODOLÒGICA MOIÀ

D^a. Carme Mendoza Saera
N^o Col. Podologia 1.113 / N^o Col. Infermeria 34.996

TRACTAMENTS DE PODOLOGIA I INFERMERIA

Plaça Colom, 4, 2n, 2a
Tel. 93 820 9155 - 08180 MOIÀ

EL MOIANÈS FA CENT ANYS SEGONS «EL PLA DE BAGES» FEBRER-MARÇ DE 1906

8 de febrer de 1906

MOYA. — L'espedit calvinista tan anticlericalment discutit el dia 30 del pròp-passat a la Diputació Provincial pels diputats senyors Calvo, Juli y Morros, fou habilment combatut per nòstre benemèrit diputat don Joan Pelfòrt ab unió de sos companys senyors Sagnier y Sostres. Com estarán enterats els llegidors de aquèt diari, dit espedit tenia per objecte denigrar l'administració de les religioses Paules del establiment, però a causa de la *calvicie* de pròves fou desestimat per la majoria sensata (1).

Fem present axò, perque fins are no 'ns espliquèm d'aont podien sortir els vòts (mes d'una cinquantèna) de Moyá donats als republicans en les passades eleccions provincials en còntre de la candidatura catòlica y regionalista.

Desde que's dissecá un embrió de Comitè Republicá local no sabriem aont buscar en aquèsta vila un republicá per medecina (2).

Ho fem present perquè'ls amics moyanèsos del senyor Pelfòrt y afectes a la candidatura catòlica, un altre vegada no 's fiin de bròcs, y puguin presentar recomanacions personals.

Ho fem present també, perquè pels moyanèsos actualment assilats a la Casa Provincial de Caritat, s'ha interesat el senyor Pelfòrt.

Rèbi nòstre estimat amic la mes coral enhorabòna, per la defènsa dels interesos mes sagrats de sos electors moyanesos.

— El dia 4 se procedí a la colocació de l'imatge del Sagrat Cor y acabament d'un triduo solèrne, que fou dirigit piadosa-

ment desde 'l pulpít, pel orador sagrat Mossèn Jaume Valls. Seguirli una per una les parts del seu eloqüentíssim sermó no es possible, per l'abundant sembra de ampliacions a cada sentència escripturística, que devallaven còm cascada del color del iris. L'orador fou molt felicitat per sa poètica y magistral peroració, a quines manifestacions uním la nòstra.

1 de març de 1906

MOYA. — La brigada temporal de aquèt municipi dies ha que está treballant pera la conducció de les aygües de Passarell. Está obrint pas pera les canyerries de més diámetre y que son de ferro asfaltat, y colcant axètes d'afòro, portelles de registre, procedents de la Casa Antòni Casals de Barcelona. El registre de Can Busanya es d'una ploma y 'l de Can Coma d'altres sis (3), quantitat d'aygua que s'ha obligat l'Ajuntament cedir a les parts del convèni al efecte del matex. Hi haurá un registre general a Casa de la Vila y del secret d'obertura y tancat en respondrá l'Ajuntament per mèdi d'un empleat, manera segura pera evitar filtracions injustes. S'está també construint un nou dipòsit per falta de nivell del primer ja construít, al pati de Casa de la Vila. L'aygua sobrant servirá pera safrètjos públics, quina construcció fou promèsa pel diputat senyor Pons. La millora será molt important pera la població.

— Almoynes que ha repartit la Conferència de Sant Vicèns de Paul durant l'any de 1905.

Per carn, 284'60 pessètes. - Per gallina, 178'91. - Per pa, 210'40. - Per llet,

197'18. - Per arròs, 39'35. - Per medecines, 19. - Per xocolate, 20'75. - Total, 950'19 pessètes.

5 de març de 1906

El dia 16 d'agost pròp-venent se celebrarà a la vila de Moyá la Festa del Arbre fruyter, organisaada per la «Lliga de Defensa», de la que n'es iniciador y president l'aplaudit tenor moyanés nòstre bòn amic dòn Francisco Viñas.

17 de març de 1906

MONISTROL DE CALDERS. — Totes les festes acut nombrosíssima concurrència de fidèls a l'iglésia parroquial desitjosos d'escoltar els sermons quaresmals que pronuncia nòstre estimat senyor Ecònom el elonqüentíssim orador doctor Francisco Bergadá, sermons rublèrts de doctrina, en els quals no se sap que admirar, si la bella senzillès de la forma o la unció evangèlica y erudició que s'eyvada en son fondo.

— El diumenje prop passat s'efectuá la festa anomenada del Arbre, havèntse plantat per iniciativa del zelós alcalde de aquèst pòble dòn Arcís de Planell, una quarèntèna de acasias y altres arbres que hermostejarán nòstra vila. Ab aytal motiu s'efectuá en la plassa una bella festa en la qual després de havèrse plantat els arbres pels nòys de les escòles pronunciaren discursos alusius al acte dòn Sebastiá Frexa, y el doctor Lluís Gomis, metje y Vicari d'aquèsta respectivament. El primer presentá en atinada y eloqüent paraula, el arbre còm a font de salut, merexent al acabar son bell parlament una sorollosa salva d'aplausos; el segón mostrá en grandiloqüents paragrafs l'arbre còm a símbol de Fè, Pàtria, Amor y Progrés, en qual

trevall hi bategava un fons concepte de fè, un acendrat carinyo a nòstra pàtria, una acabada espressió del Amor, acompanyat ab un himne de viu entusiasme pel progrés.

Immediatament se repartí als nòys de les escòles un esplèndit brenar, que acceptaven gojosos. Cal remarcar que a fi de què la festa tingués quelcóm de pràctic se confiá 'l cuidado dels arbres als nòys de les escòles, als qui més tard se 'ls donará prèmis segons l'interès demostrat en el conrèu dels arbres.

Nòstra mès coral enòrabòna als organisaadors de la festa, regidors, y ilustrats mètres Reverent Mossèn Joan Valls y senyor Benigne Soroda.

— S'están fent els preparatius pera una solèmne vetllada literaria-musical, que 'l Centre d'aquèsta, dedicarà a Sant Josèp en el vinent diumenje.

26 de març de 1906

MONISTROL DE CALDERS. — El capvespre del diumenge 18 del corrent, se celebrá la anunciada vetllada en honor de Sant Josèp; vessant verament de concurrència l'espayós local del Centre.

Doná comensament al acte nòstre senyor Vicari el Rnt. senyor doctor En Lluís Gòmis, qui en son discurs d'obertura, explicá la significació del acte, remarcant llur importància, en concepte instructiu y educatiu, essent son treball freqüentment interromput pels aplausos dels concurrents, en qui feren profunda impresió, les magnífiques idèes brollades de la boca de tan grandiloqüent orador.

Seguidament se declamaren ab molt bòn entonació y sentiment, inspirades poesies pels senyors V. Sallas, J. Estrada, V. Pònsa, J. Catòt, Pònsa Matamala, J. Gamissans, B. Pineda, V. Plá, F. Gamissans y Joan de Planell, totes molt aplaudides. En dos hermosos

quadros infantils demostraren singulars aptituds per la declamació, els nòys Solá, Pònsa, J. Pinèda, M. de Planell, Jamilá, Farrás y Beltrá.

Lo novell còro del Centre dirigit espertament pel senyor En Pio Canadell, cantá ab una afinació y gust que no era d'esperar, donat el curt temps que canta, les celebrades composicions catalanes «Lo pardal», «El russinyòl», «Lo sòmni d'un infant» y «Els voluntaris». També se tocaren boniques y variades pessés de cant y orquesta per un potent gramophon.

Mès lo que constituí el nervi de la vetllada la part doctrinal de la metxa, foren els instructius y eloqüents discursos pronunciats pels senyors En Jòrdi de Planell, y el doctor En Sebastiá Freixa. El discurs del primer, sigué un acabat treball sobre l'ús y abús de la paraula, en el que revelá un esperit molt observador y qualitat oratòries no vulgars; sigué sorollosament aplaudit.

La llibertat y 'l patriotisme sigué l'assumpto que desenrotllá en llenguatge florit y profund a la vegada el senyor Freixa. Fou un estudi detingut en el que sentá el verdader concepte de les dos idèes sobre les que versá tan eloqüent discurs en contra-posició als falsos conceptes de llibertat y patriotisme avuy dia tan en boga. Al acabar tan brillant peroració se sentiren fòrts picaments de mans.

Coroná l'acte, un hermós parlament de gracies de nòstre estimat Ecònom doctor Francisco Bergadá, que ab la eloqüència en éll pròpia, esplicá ab gran devassall d'erudició y profonds coneixements, l'armonia y amigable consòrci eczistent èntre la literatura, les arts de l'Iglésia Catòlica; una franca ovació posá a terme a tan instructiu còm agradable vetllada de la que guardarem inborrable recòrd.

Transcripció i notes:
Jaume CLARÀ I ARISA

(1) Jesús Calvo Martínez, diputat provincial pel districte 1r de Barcelona entre 1905 i 1909; Lluís Juli Casals, diputat provincial pel districte 3r de Barcelona entre 1903 i 1906; Jaume Morros i Roger, diputat provincial pel districte 2n de Barcelona entre 1903 i 1907; Joan Pelfort i Cirera, diputat provincial pel districte de Manresa entre 1896 i 1901 i pel districte de Manresa i Berga de 1901 a 1913; Enric Sagnier i Vilavechia, diputat provincial pel districte 2n de Barcelona entre 1903 i 1907 i entre 1924 i 1929; Joaquim Sostres i Rey, diputat provincial pel districte de Vilanova i la Geltrú i Sant Feliu de Llobregat entre 1883 i 1898 i entre 1903 i 1913.

(2) Aquesta és una de les escasses notícies que hem trobat fins ara sobre l'incidència del republicanisme a Moià durant el període de la Restauració.

(3) Can Bussanya, propietat de Ramon Bussanya, és l'actual Rectoria; Can Coma, propietat de Josep Coma, hostatja ara la biblioteca.

Sant Josep, 17 MOIÀ
93 830 11 28

ADÉU CÍRCOL

Sí, adéu Círcol per sempre més (1). T'he recordat moltes vegades. Vares aconseguir, durant la nostra joventut, que en el teu escenari poguéssim fer teatre amb homes, cosa que va donar un canvi a la nostra vida: una joventut més alegre, dinàmica, sortir al vespre per anar a assajar... i, per damunt de tot, uns bons tips de riure, ah!, i fer bon teatre. Recordo el Quimet Forcada, que deia: «Jo ja n'he fet, de teatre amb dones; però amb aquestes actrius que ara veig, mai no m'ho hauria pensat.»

Acabada la guerra civil, la senyora Elvira de Sauqué, de la farmàcia del carrer de les Joies, presidenta de la Creu Roja, va dir-nos un dia que a les vuit del vespre anéssim al Círcol, que ens parlarien de fer teatre. Vàrem anar-hi una bona colla que només havíem actuat al Casal. Ens hi esperaven en Miquel Vilarrúbia, en Ramon Cantó, en Miquel Ruaix, el Sr. Pomier de la Coma, la Sra. Sauqué i el sergent de la guàrdia civil. Varen dir-nos que ja podíem fer teatre amb homes, però en castellà, i que, si calia, hi prendria part l'orquestrina Ideal, però que la primera representació havia de ser a benefici de la Creu Roja. Tots vàrem dir que sí.

En sortir vàrem quedar-nos a la vorera del Círcol, comentant quina obra podríem fer. Tant en Miquel Ruaix com en Joan Coma i en Domingo Canet varen dir: «Una sarsuela, com feien al Casino. *La marcha de Cádiz*, que és curta, i un final de festa.» I així va ser.

La sarsuela va quedar bé i en acabar se sentiren molts aplaudiments. Els més aplaudits foren el «duet còmic», com es deia aleshores, format per Miquel Ruaix i Alberta Daví, que havien cantat i escenificat allò de: «Yo soy el pato, tú eres la pata, que en el estanque suelen nadar...» Hagueren de repetir aquest

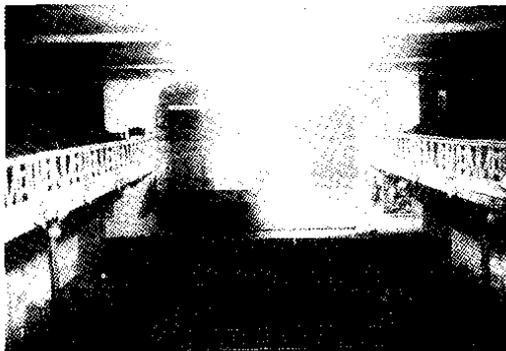

El Círcol per fora (any 1945)

duet dues vegades, i el públic encara insistia. Jo, entre bastidors, vaig dir: «Miquel, torneu a sortir.» Ell em contestà: «Ja n'estic cansat, de fer l'ànec!»

Com a final de festa, hi hagué: uns balls de saló a càrrec de l'esmentada Alberta Daví i la Josefina Fàbregas, «Uns minuts al país de les fades», per l'A.M. Coma, i per últim un recital de poesies. Entre els rapsodes hi figurava jo, que vaig haver d'aprendre'm dues poesies en castellà: «Verbena en Madrid» i «El hada azul». Varen deixar-me un «mantón de Manila», preciós, i amb unes flors al costat dels cabells, apa, a recitar en castellà, que no és pas la meua llengua, però de tota manera van aplaudir-me.

Ja entre bastidors, la colla varen dir-me: «Torna a sortir!» Jo vàreig contestar: «En castellà no en sé cap més.» «Doncs fes-ho en català.» Varen donar-me una empenta i, en veure'm altre cop a l'escenari, sense pensar-hi més vaig recitar «De tot tenim, a Catalunya», poema tan catalanista com la barretina. Se sentiren molts aplaudiments, la meitat, suposo, per les circumstàncies. I així es va acabar la funció.

La sala de teatre (any 1945)

Nosaltres ens quedàrem a l'escenari, comentant i rient per algunes pegues que el públic no havia captat, quan, baixant per l'escala de les llotges, el meu cosí Tianet de cal Peroler diu: «Noies, el sergent de la guàrdia civil ens ha posat una multa de 150 pessetes perquè la Liduvina ha recitat en català.» I aleshores, tots contra mi. Jo, defensant-me: «Vosaltres m'heu donat una empen-ta!» L'Abancó, que tenia el paper principal en la sarsuela, ens diu: «Noies, el

sergent diu que pugeu a la llotja, que us vol parlar.» Vàrem anar-hi, i ell ens féu: «De verdad que sois unos artistas y para la Cruz Roja ha sido un éxito de taquilla. En cuanto a ti, Lido, reconozco que con mucho salero sabes actuar... pero has recitado en catalán, y cuando yo digo que no, es que no. Mañana entregaréis 150 pesetas a doña Elvira.» Però la senyora Sauqué i el Sr. Pomier varen aconseguir que no les haguéssim de pagar.

Liduvina DAVÍ

(1) Nota de la Redacció: L'autora fa aquest escrit en ocasió de l'enderroc de l'immoble de l'avinguda de la Vila que havia albergat el cafè i teatre anomenat Círcol Recreatiu; més recentment s'havia convertit en oficines del Banc Mercantil de Manresa, després Banca Catalana i després BBVA. Per a més detalls, vegeu el llibre *Moià d'ahir a avui* (Ed. La Tosca, Moià 1991), capítol «El teatre a Moià», pp. 154-158, signat precisament per Liduvina Daví i Sentias.

APLEC DELS PETITBÒ DEL MOIANÈS

El diumenge dia 9 d'octubre propassat es van reunir a la masia de les Quingles, dins el terme municipal de Calders, les tres branques de la família Petitbò, tan arrelades al Moianès. En la

trobada s'hi feren presents 154 persones de quatre generacions. Tothom va quedar molt content d'aquesta «Petitbonada», amb ganes de repetir l'aplec.

CAMINADES PEL MOIANÈS: VOLTA DELS DOS TURONS

Continuant el cicle de caminades curtes per diferents llocs del Moianès, que organitza Rivendel, el dia 11 de desembre es va fer la desena caminada. Aquesta vegada vam anar fent el mateix camí que es fa en la cursa atlètica anomenada dels Dos Turons, que va per camins i corriols. De manera que vam sortir com sempre de la plaça Catalunya (o dels ànecs?), enfilàrem cap a la plaça de Sant Sebastià, i d'allà, pel carrer homònim i el de Sant Pere, fins a trobar l'antic camí ral d'Oló. Val a dir que al seu inici actualment s'hi han fet unes esllavissades i un recs molt profunds que són un perill molt gran per a la gent que hi passi, talment que s'hauria d'arreglar abans ningú no hi prengui mal, i més tenint en compte que és un camí antic amb molta història al damunt; com a mínim s'hauria de deixar com a zona de vianants per a poder-hi anar a passejar el veïnat; ara com ara, no diu res a favor de l'ajuntament un camí que s'està perdent per la mala gestió d'uns i altres.

Continuant amb la caminada, vam anar cap a la Caseta d'en Fermí i, passant pel seu davant, anàrem a trobar el camí del Solà de la Vila o del Circuit

Els caminaires passant per la bassa de Coromines

Verd. Des d'allà, i abans d'arribar a font Joncosa, vam agafar un camí a la dreta que ens deixà, després d'una forta pujada, a la bassa de Coromines. Des de la bassa hi ha una magnífica vista sobre el pla de Bages i, com que feia un dia net i clar, poguérem gaudir del paisatge en tota la seva amplitud.

Tot seguit i carenejant, vam arribar fins al castell de Clarà, castell que al pas que va no té gaire temps de vida, ja que s'està ensorrant a passes de gegant; també s'hi hauria de fer alguna actuació, com a mínim per a consolidar el que en resta i no deixar que acabi de caure; la desídia i la poca cura dels visitants l'estan deixant en un munt de pedres. És una llàstima que, tenint monuments com aquest ben a prop del poble que es podrien potenciar turísticament i culturalment, es deixin caure.

Al costat del castell hi ha l'ermita de Sant Andreu, que també ha sofert els atacs del vandalisme. Davant l'ermita vam poder escoltar una llegenda de la contrada i poguérem anar contemplant un tros més del paisatge del Moianès.

Continuàrem camí i, fent un xic de marrada, anàrem a passar per davant la casa de Coromines i altra vegada pel costat de la bassa, per a seguir caminant per l'antic camí ral d'Oló, pel costat de costa Llisa fins a arribar al pla de Maria. Allà, en la cruïlla amb el camí del Rourell, vam girar a la dreta fins a arribar al pla del Llop, i girant a la dreta cap a migjorn vam arribar a la casa de Pedrissa. Allí ens tenien preparada la sala amb el foc encès i hi vam poder esmorzar; qui va voler, pogué prendre cafè i tot. Vam aprofitar la parada per a explicar un conte de Nadal a la cinquantena de persones que érem.

Refetes les forces, vam prosseguir caminant ara cap a Moià per un corriol que passa per davant de Caselles al cantó obac, vam travessar el torrent-claveguera que baixa de la urbanització de Montví i vam pujar cap a la costa de la Creu, arribant al mirador de la Creu, lloc des d'on es pot contemplar el pla de Moià, per a baixar pel dret fins als dipòsits de subministrament d'aigua al

poble que hi ha darrere el col·legi dels Escolapis. Allà mateix ja alguns dels caminaires es varen acomiadar i els altres vam continuar fins a assolir altra vegada el carrer de Sant Sebastià, on donarem per acabada l'excursió.

Finida aquesta, esperem la pròxima, a veure per on ens portarà.

Sebastià PADRISA

L'ESPLAI

Heus ací les activitats de l'Associació de Gent Gran de Moià (l'Esplai), que extraiem del butlletí informatiu núm. 115 (gener 2006).

Diumenge dia 8 de gener, a les sis de la tarda, projecció de la pel·lícula *La gata sobre el tejado de zinc*.

Diumenge dia 15 del mateix mes, també a les sis de la tarda, ball amb Rafel.

Dimecres dia 18, excursió a Vilafranca del Penedès, amb visita als cellers de la casa Torres. Dinar a Vallirana. A la tarda, visita al Parlament de Catalunya.

Divendres dia 20, festa de Sant Sebastià, a les sis de la tarda, cantada d'havaneres pels Cantaires de l'Esplai, dirigits per Ignasi Alberch i acompanyats a l'acordió per Rosa Olivella (de Santa Maria d'Oló). A mitja part, degustació de coca i moscatell, obsequi de l'ajuntament de Moià.

Diumenge dia 22, a les sis de la tarda, sessió cinematogràfica: *Cantando bajo la lluvia*.

Diumenge dia 29, a les sis de la tarda, ball amb Raimon i sorteig d'una toia.

La cantada d'havaneres (20 de gener)

VINT I TRENTA FAN CINQUANTA

Cinquanta anys de dedicació a una entitat, si més no, mereixen un cert respecte; oi més quan es tracta d'una entitat d'aquestes anomenades «sense afany de lucre», que necessiten voluntat i bona voluntat, temps, paciència i, sovint, alguna aportació econòmica.

Com a compensació se n'obtenen maldecaps, la satisfacció de fer una cosa que t'agrada i, massa vegades, la crítica dels qui no solen participar gaire en cap activitat no retribuïda que vagi a favor de la comunitat.

També cal dir que, com a recompensa, alguna vegada es guanya el reconeixement dels companys, com així ha estat en el cas que ens ocupa, el d'Ignasi Alberch i Arisa, que comptava cinquanta anys de dedicació al Cor

Parroquial de Moià —vint com a col·laborador i trenta com a director— quan va decidir que ja era hora de jubilar-se d'aquesta feina, després d'haver-ho rumiat, meditat i sospesat.

I el diumenge 22 de gener, a l'hostal Rovell de Monistrol de Calders, els membres del Cor Parroquial de Moià van oferir un dinar d'homenatge al seu fins feia pocs dies director. En un ambient amistós, es va brindar pel Cor i per l'Ignasi, i a l'hora de les postres un dels assistents va llegir un escrit d'adhesió a l'acte en què es remarcava que, com a director, l'Ignasi va acceptar tothom al Cor, sense seleccionar veus ni persones, i que va aconseguir de formar un conjunt homogeni. També s'hi posava en relleu l'ajuda que tothora ha rebut de la seva esposa, Josefina Alsina i Clopés, que

ARQUITECTURA FERRER S.L.

Josep Ma. Ferrer i Serra
Arquitecte

Plaça St. Sebastià, 6, 1r - 7a, 08180 MOIÀ
Tel. 93 820 80 21 Fax: 93 820 76 03
e-mail: arquitectura-ferrer@coac.net

sempre i en tot li ha fet costat. I com a primícia es va llegir el text que amb el títol de *Més que un mestre*, i signat per «Uns companys del Cor Parroquial», ha sortit publicat en el número 654 de LA TOSCA del passat mes de febrer.

Tot seguit, dues components del Cor, la de més edat i la més jove, obsequiaren l'Ignasi amb una safata de plata, amb un text al·lusiú a la seva tasca en la coral, i un quadre amb una composició fotogràfica que recorda molt succintament els seus cinquanta anys de militància en el Cor; i un dels cantaires lliurà un ram de flors a la Josefina, la seva fidel col·laboradora.

L'Ignasi agraià l'homenatge amb unes sentides i emocionades paraules, que van arrencar un llarg aplaudiment dels

Ignasi Alberch rebent la placa commemorativa

seus companys, i obsequià els membres del Cor amb un clauer adornat amb un prisma de vidre òptic l'interior del qual conté, gravada, una al·legoria musical i que anava acompanyat d'una targeta amb la inscripció «Sempre ens quedarà el record».

Per cloure la trobada, l'Ignasi fou pregat de dirigir una vegada més el Cor Parroquial de Moià, que interpretà el cèlebre passatge coral «Va, pensiero», de l'òpera *Nabucco*, de Verdi.

Fou una trobada molt emotiva, amb un final més emotiu encara, que, tot i l'ambient festiu que s'hi respirava, no podia amagar la tristesa que produeixen els comiats.

CRed.

L'homenatjat dirigint els comensals cantaires

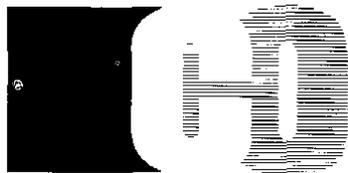
CLINICA DENTAL

Dr. Carles Olivé i Moncho

METGE ODONTO-ESTOMATÒLEG
ORTODÒNCIA - IMPLANTS

Plaça Major, 10, 3er. 2a.
Tel. 93 830 06 98 (hores a convenir)
Tel. urgències 629 058 269
(Col·laborador: Dr. Marc Pujol)

MOIÀ

FESTA MAJOR D'HIVERN

Com cada any, però amb una important alteració deguda al mal temps, Moià va celebrar pel gener la seva festa major d'hivern. Oportunament es va fer publicitat dels diversos actes i es repartí un programa de mà que, a més del programa pròpiament dit, contenia una salutació de l'alcalde, un article de Josep Roca, una nota del banderer d'enguany, Sebastià Monsech i Antonell, l'article «Que difícil era ser pagès fa set-cents anys!», del cronista local Ramon Tarter i Fonts, la nota «Cavalls a dins dels museus», de M. Àngels Morera i Barnil, un reportatge gràfic i publicitat. Provem, doncs, de fer, succintament, la crònica dels actes.

Dimarts dia 17 de gener, festa de Sant Antoni Abat, patró de traginers i cansaladers, a les onze del matí, missa a la parròquia.

Dijous dia 19 del mateix mes, a les sis de la tarda, a la biblioteca, espectacle de titelles sobre el conte rus «Emela el babau», a càrrec d'Àlvar Ymberton i Elena Ostapenko. A les set del vespre, sortida, des del Casal, de Garrofins, Pollo i Teiers per fer la tradicional ballada de la vigília de Sant Sebastià pels carrers de la vila.

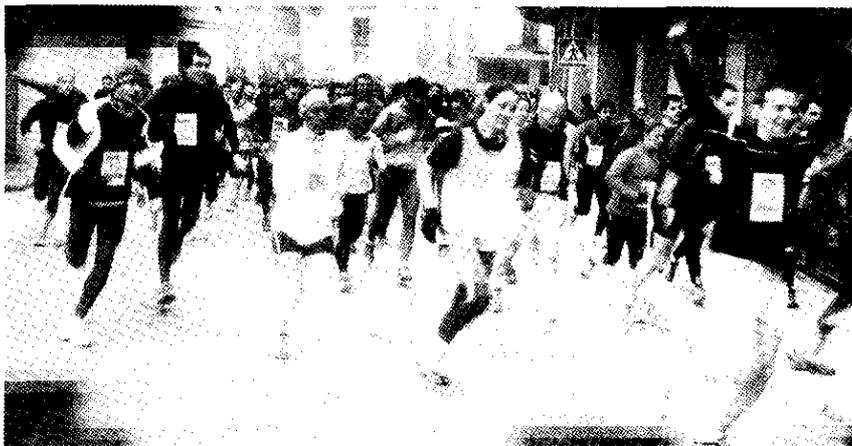
Els garrofins venerant la relíquia de sant Sebastià (20 de gener)

Circuit de cotxes per als menuts (21 de gener)

Divendres dia 20, festa de Sant Sebastià, patró de la vila, a les dotze del migdia, missa solemne concelebrada, presidida pel senyor rector de la parròquia, Mn. Francesc Xavier Arumí i Sala, amb l'actuació dels Garrofins i la presència del cos de Policia Local; al final, cant dels goigs i veneració de la relíquia del sant. Per al qui no es volia quedar a la vila, el GEMI organitzà la XIX Esquiada de Sant Sebastià.

Dissabte dia 21, a les quatre de la tarda, a la plaça Major, festa de la Policia Local, en què el grup La Xarranca oferí un circuit de cotxes caminadors (per a infants fins a quatre anys) i de kars (per a infants de cinc a dotze anys). Se serví xocolata desfeta a tothom. A les sis de la tarda, a l'auditori de Sant Josep, concert d'acordió, a càrrec de David Gordo, acte organitzat per Joventuts Musicals. A les nou del vespre, els administradors de Sant Antoni d'enguany i els banderers d'anys anteriors, acompanyats dels Grallers de Moià, feren el trasllat de la bandera del gremi des de cal Berenguer (plaça Major) fins al domicili del banderer d'enguany, el ja esmentat Sebastià Monsech, a la carretera de Vic.

Sortida de la
cursa popular
(22 de gener)

Diumenge dia 22, a dos quarts de deu del matí, sortida, des de la plaça de Sant Sebastià, de la IV Cursa Popular de mitja muntanya «Dos Turons», amb 10 km de recorregut enmig de la boira, cursa organitzada per Rivendel; els inscrits foren 367 i el guanyador fou Jordi Calduch (Club Triatló Manresa); paral·lelament es fa fer una cursa amb acompanyament de gos. A dos quarts de dues del migdia, al claustre de l'Escola Pia, «Festa del Baieton», consistent en un dinar de patata i col amb botifarra i cansalada, acte organitzat pels dansaires de la vila. Com a sobre-
taula, cafè-ball amb el grup Enre9folk,

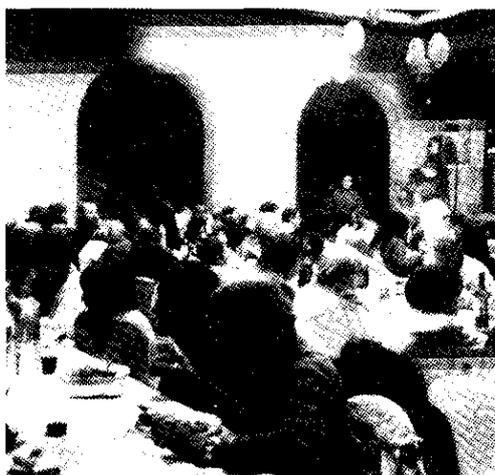

El grup d'animació del cafè-concert
(22 de gener)

grup que després protagonitzà una cercavila fins al temple parroquial, on, a dos quarts de sis de la tarda, es desgranaren les danses tradicionals moianeses (ball del ciri, garrofins, contrapàs curt, ball de nans, ball de gitanes, ball de veguers), acompanyades per la Cobla Sabadell, els Grallers de Mojà i el Pollo.

Els actes previstos per als dies 28 i 29 (fonamentalment, els Tres Tombs) es van haver de suspendre a causa de la important nevada que caigué sobre Mojà i gran part de Catalunya.

Dimarts dia 31, a dos quarts de nou del vespre, a la biblioteca, tertúlia del Club de Lectura amb l'escriptor Lluís Anton Baulenas sobre la novel·la *Per un sac d'ossos*.

Els comensals de la festa del «baieton»
(22 de gener)

MENDICANTS

Ina vegada a la setmana agafo el tren per desplaçar-me al Maresme. Són ferrocarrils de rodalies ràpids, còmodes, que passen cada cinc minuts. A les hores punta ja no són tan còmodes, perquè van atapeïts de gent i tothom busca un seient, que pocs arriben a trobar. Els panells ens anuncien contínuament l'hora, la temperatura, la pròxima estació i els enllaços que pots fer.

Generalment l'agafo en una hora en què la gent es troba al treball i queden seients buits des d'on pots contemplar el mar que passa arran de les vies, a vegades tranquil com una bassa d'oli, d'altres furiós, amb onades impetuoses que moren a la sorra. S'albiren vaixells, barques i, quan fa bon temps, banyistes que obren para-sols multicolors a la platja.

Però el que més m'agrada d'observar són els passatgers que puguen i baixen en cerca de la seva destinació. M'adono que es barregen les races, de tots colors, i parles molt difícils d'entendre.

Aquella tarda el vagó anava mig buit i, com altres vegades, va interrompre la normalitat del tren un xicot que, amb una bossa plena de mocadors de paper, els anava deixant a la lleixa del costat dels seients. Després, dret davant la porta que comunica amb els altres vagons, amb veu clara i potent demanava ajuda, una almoïna a canvi dels mocadors, per a menjar un plat calent o per a la manutenció dels fills.

Els passatgers estan acostumats a aquesta mena de mendicitat i ningú no li'n va fer cas. Anà passant pels seients demanant i recollint els mocadors, que ningú no agafava. En tot el vagó una sola persona va obrir el portamonedes i donà uns diners al mendicant, rebutjant els mocadors. Aquella persona, un home senzill, amb els ulls tristos, vestit humilment, era un sud-americà que segurament ho havia de menester més que el captaire.

Si explico això és perquè personalment no dono almoïnes a gent desconeguda. Ens avisen que, si volem ajudar els necessitosos, podem fer-ho per mitjà de Càritas —a Moià també hi és— o altres institucions que ho faran arribar a la gent necessitada de debò. Totes aquestes noies romaneses que es troben a les cantonades de les ciutats amb una criatura adormida als braços, potser drogada, són de màfies que arriben dels països de l'Est d'Europa, o almenys així ens avisen els mitjans de comunicació.

Com pots fiar-te de desconeguts que abusen de la bona fe com segurament va fer-ho el noi dels mocadors amb el sud-americà? Potser aquell home ho necessitava tant com ell i, havent-li tocat la fibra sensible de la necessitat, volgué fer-se solidari dels qui se saben companys en el món de la misèria.

No podia oblidar aquell generós donant d'unes monedes. Segurament que feia poc que havia arribat a Catalunya i no sabia que en el món, en el nostre món, a vegades no som generosos perquè hem sofert la mentida i l'engany.

De tornada a casa em debatia amb el dubte. En els ulls reprovadors i tristos d'aquell emigrant hi endevinava com una mica de menyspreu perquè ell era l'únic del vagó que havia obert el portamonedes i generosament havia fet almoïna. Tots els altres havíem passat indiferents davant un home que demanava per a un plat de menjar calent. Ell s'ho mirava amb la claredat i la innocència del necessitós, i nosaltres, amb la por que aquesta mena de mendicants es multiplicarien si obríem el moneder per donar-li unes monedes que no sabíem veritablement on anirien a parar.

Agustina CANTÓ

APUNTS SOBRE PINTURA MOIANESA

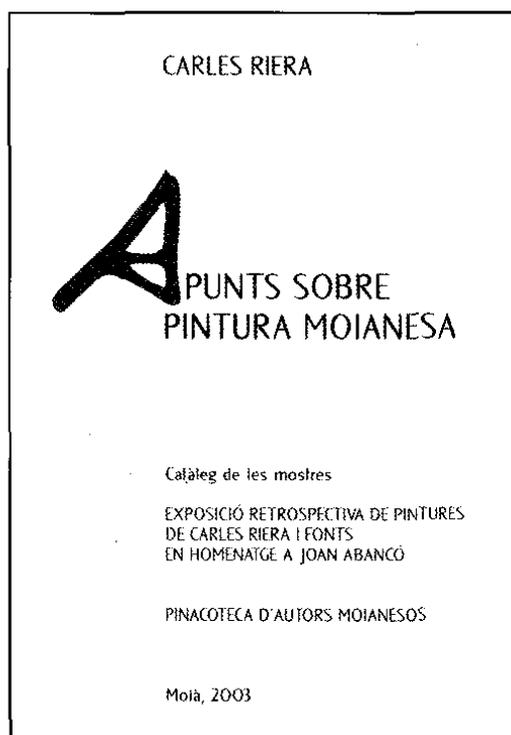
insubrita levelsup

Amb notable retard, publiquem la recensió del llibre *Apunts sobre pintura moianesa*, de Carles Riera, volumet de 51 pàgines publicat a Mojà pel novembre del 2003 (per a més informació, vegeu LA TOSCA del mes de desembre d'aquell any, pp. 18-20). El retard és degut al fet que l'autor de la recensió, professor de la Universitat de Girona, reservava la ressenya per a una revista d'àmbit català, en la qual, finalment, no ha sortit publicada, per manca d'espai. La publiquem ací, doncs, atès el seu interès per a la cultura moianesa.

Joan Fuster —aquell home que tenia per ofici «ser Joan Fuster»— va escriure, en *El descrèdit de la realitat*, que en un poblet proper a Florència, anomenat Vespignano, «va nèixer un infant de geni meravellós, que sabia dibuixar una ovel·la del natural». Era Giotto.

En un poble de Catalunya, Mojà, l'any 1959, va nèixer un noi intel·ligent i inquiet que estimava la llengua del seu país i a qui agradava pintar. És en Carles Riera i Fonts, personatge polifacètic: farmacèutic, filòleg, capellà, que acaba de publicar un llibre singular titulat *Apunts sobre pintura moianesa*.

El llibre és un assaig que l'autor ha escrit per il·lustrar les mostres «Exposició retrospectiva de pintures de Carles Riera i Fonts en homenatge a Joan Abancó» i «Pinacoteca d'autors moianesos». És un llibre molt bell, perquè reproduïx en color tot un seguit d'obres de Carles Riera, del seu mestre, el pintor moianès Joan Abancó, i d'altres autors de la mateixa vila. És un nou testimoni d'un fet cultural singularíssim, que potser podríem anomenar «el cas Mojà».

Penso que «el cas Mojà», com a fenomen cultural, podria servir de paradigma d'una manera de fer cultura catalana que ha esdevingut fonamental perquè aquest país continuï existint. M'explicaré tot seguit. La primera vegada que vaig llegir el nom de Mojà va ser a la portada d'un llibre que per a mi —i per a moltíssimes altres persones de la meua generació, que vam nèixer i vam estudiar sota la dictadura franquista— va esdevenir mític: *El català en fitxes*, del providencial Josep Ruaiç. Devia ser a finals dels anys seixanta o a primers dels setanta, i jo, que havia nascut al Maresme, no sabia pas on era Mojà, però d'allí ens arribava un llibre que ens explicava la nostra llengua, com mai ningú no ho havia sabut fer abans.

En efecte, Ruaix, des de casa seva a Moià, ha anat editant llibres que han esdevingut obres de referència per a qualsevol estudiant i estudiós de la llengua catalana al llarg dels darrers trenta-cinc anys; però el fenomen Josep Ruaix és sols la punta de l'iceberg d'una xarxa cultural molt potent que ha estat un model d'allò que ha permès salvar-nos els mots i la cultura en èpoques molt difícils, i també en èpoques de normalitat democràtica. Aquest país, afortunadament, no el componen sols institucions vistoses creades pel poder polític o econòmic, sinó xarxes de persones que consideren que la cultura, en les seves manifestacions més diverses, és una realitat que sols pot existir si arrela en el context bàsic de la vida civil i de la convivència, que és el poble. Moià, doncs, crec que és un cas paradigmàtic d'una manera de ser que defineix el nostre país.

Carles Riera, ben conegut en el món filològic perquè és el primer tractadista del país que ha estudiat en profunditat el lèxic científic (*Curs de lèxic científic*, 3 vols.: teoria, exercicis i clau, Barcelona 1993; *El lèxic científic català de la botànica*, Barcelona 2000), ha dedicat també diversos estudis a la vida cultural moianesa: *Coses de Moià i gent moianesa* (2 vols., 1983), *El Moianès. Quasi-memòries d'en Quim Viñas* (1989), *Caracterització de l'idiòlecte d'un parlant de Moià* (1993), *Vida del beat Francesc Xavier Ponsa* (1994), *Els germans*

Batlles Torres-Amat, metges moianesos (2002), com també dos números monogràfics de la revista LA TOSCA (*La llàn-tia del Moianès a Montserrat*, 1997, i *El Consorci del Moianès*, 1999). A part d'aquesta fecunda activitat literària i científica és també un pintor de quadres de temàtica paisatgística, de gran bellesa, amb una pinzellada que recorda en alguns moments les obres de Monet.

L'assaig que ha publicat —il·lustrat amb obres pròpies i d'altres autors moianesos, de manera especial del mestre Joan Abancó— té gairebé el to de la confidència, un anunci en la revista local LA TOSCA de l'any 1973 que deia: «Estudiantes y aficionados al dibujo. Para el perfeccionamiento de dibujo artístico, solicitud informes en esta localidad a la siguiente dirección: Forn, 24». Aquesta nota és l'inici d'una història personal de relació amb un mestre local i molts altres companys, en l'estudi i la pràctica de l'art de la pintura, que arriben a constituir un microcosmos que Carles Riera reflecteix amb paràgrafs que recorden les pinzellades dels concursos de pintura ràpida: precisos, ràpids i eficaços.

Refer a tall d'assaig la història d'una afecció personal i d'un petit món local ple d'afectes, de color i, al capdavant, de bellesa, és l'objectiu de l'assaig *Apunts sobre pintura moianesa* de Carles Riera i Fonts.

Joan FERRER I COSTA

CLÍNICA DENTAL MOIÀ

Dr. Lluís Mª Anfruns i Serra

**-METGE ESTOMATÒLEG-
TRACTAMENTS AMB HOMEOPATIA**

VISITES DIÀRIES

C/ Sant Josep, 33, 1r. 1a. Tel. 93 820 81 28

PUBLICACIONS

En aquesta secció donem compte de publicacions relacionades amb Moia o el Moianès o bé d'informació publicada sobre la nostra vila i rodalia i la seva gent. Distingim tres apartats: llibres, revistes i diaris.

Llibres

En l'apartat de llibres, aquesta vegada ressenyem *Mossèn Francesc Mirambell i Giol (1761-1822), naturalista i erudit del Lluçanès*, per Pasqual Bernat, Ed. Centre d'Estudis del Lluçanès, Prats de Lluçanès 2005, 106 pp. Es tracta de la biografia d'aquest polígraf, nascut al mas Mirambell, del terme parroquial de Santa Coloma Sasserra (per tant, al Moianès, si bé actualment el mas pertany al terme municipal de Balenyà) i que va estudiar als Escolapis de Moia.

Pasqual Bernat

**MOSSÈN FRANCESC
MIRAMBELL I GIOL
(1761-1822)**

Naturalista i erudit
del Lluçanès

Revistes

En l'apartat de revistes, i començant per les editades a Moia i rodalia, hem vist:

—el número 4 (desembre 2005) de «El Moianès», butlletí del Consorci per a la Promoció dels Municipis del Moianès, amb 16 pàgines sobre les activitats del Consorci;

—el segon número (sembla, perquè no duu numeració), corresponent a «Hivern '06», de «La Revista de la Gent Gran del Moianès», editada per la Diputació de Barcelona, amb 16 pàgines (també sense numerar) de temàtica per a la tercer edat;

—el número 6 (gener 2006) de «Moia més», butlletí municipal, amb 8 pàgines de temàtica municipal moianesa.

Passant a les revistes editades a fora, hem vist:

—el número 155 (any 2005) de «Ausa», publicació del Patronat d'Estudis Osonecs, que conté (pp. 69-75) l'article *Una butlla d'indulgències per a la capella de la Verge del Socors al convent del Carme de Vic, impresa l'any 1528*, signat per Francesc Xavier Altés i Aguiló, monjo de Montserrat, article basat en un text relligat en un plec d'esborranys notariais que constitueixen el volum 358 dels protocols notariais conservats a l'Arxiu Municipal de Moia;

—el número 17 (any 2006) de «Quaderns de la Selva», anuari del Centre d'Estudis Selvatans (Santa Coloma de Farners), que conté treballs elaborats amb motiu de la «Jornada d'estudi Anton Busquets i Punset (1876-1934)», el primer dels quals és el titulat *Dos llibres d'A. Busquets i Punset, reeditats. L'ur valor etnogràfic, literari i lingüístic*, signat pel filòleg moianès Josep Ruaix i Vinyet (pp. 9-17);

—el número 34 (hivern 2006) de «Activitats», butlletí informatiu del Col·legi de Llicenciats, que conté (p. 19) l'anunci del curs «El model vocal del professorat», a càrrec del rapsode moianès Baltasar Fonts;

—el número de gener 2006 de «Serra d'Or», que conté (pp. 6-7) l'article *Recordant Dom Adalbert Maria Franquesa*, signat per Alexandre Olivar, on consta, naturalment, que el P. Franquesa era fill de Mojà;

—els números 1043 i 1044 (gener 2006) de «Cavall Fort», amb sengles articles divulgatius de Maria Àngels Petit i Mendizàbal (sobre els esquimals i sobre l'elaboració del vidre) i les habituals col·laboracions del ninotaire moianès Picanyol;

—el butlletí electrònic d'Òmnium Cultural del 30-1-2006 informava que per al 8 de febrer a dos quarts de vuit del vespre era prevista a la seva seu social (Diputació, 276, pral., Barcelona) una conversa amb el músic moianès Quim Vila, a càrrec del periodista Albert Puig, de Catalunya Ràdio;

—el darrer butlletí d'activitats del Casal del Metge (Muntaner, 461, Barcelona) anunciava per al dijous dia 16 de febrer a les set del vespre un acte literàrio-musical d'homenatge al poeta Francesc Blancher i Puig, amb la intervenció, entre altres persones, del moianès Josep Ruaix i l'artesana Marina García, vda. Blancher;

—el número del 19 de febrer del «Full Diocesà», que informa que el 3 de març, a la biblioteca d'Igualada, hi haurà una conferència sobre «El cant espiritual en la literatura catalana», a càrrec de Mn. Carles Riera i Fonts.

Diaris

Passant als diaris, hem trobat les següents notícies (que donem per ordre cronològic i, si no diem res, es tracta del diari manresà «Regió 7») d'interès per a Mojà i rodalia i la seva gent:

—11-1-2006: «El Govern dona llum verd a l'ampliació de l'escola de Mojà». La «meteoimatge» és una posta de sol des del castell de Granera, fotografia enviada a la redacció per Joan Capdevila.

—11-1-2006 («Avui»): «Videojocs», carta signada per Alegria Julià, mestra barcelonina vinculada a Mojà.

—12-1-2006: «Condemnen un veí de Mojà per maltractar i agredir sexualment la seva dona».

—13-1-2006: «Mojà facilitarà als veïns fer tràmits burocràtics des de casa per internet».

—13-1-2006 («El 9 Nou»): «Esports: David Roca i Alba Iglésias, a la prèvia de l'Estatut absolut de judo».

—15-1-2006: «ERC manté que Oló ha de ser a la futura comarca del Moianès».

—17-1-2006: «La llei antitabac ha

✓ LAMINES IMPERMEABILITZANTS
 ✓ PREPARATS ASFÀLTICS
 ✓ MÀSTICS I PERFILS PER A JUNTS
 ✓ AÏLLADORS TÈRMICS I ACÚSTICS

✓ ADITIVS PER A MORTERS I FORMIGONS
 ✓ PINTURES PER A LA CONSTRUCCIÓ
 ✓ PRODUCTES ANTICORROSIUS

ASFALTEX
 Prestigi en Impermeabilització

Ctra. Molins de Rei a Rubí, km. 7,3 VALLDOREIX (Barcelona) ☎ 936 747 112 - Fax 935 894 393 E-mail: asfaltex@adv.es http://www.asfaltex.com

creat una polèmica que no existia», breu entrevista a Josep Autet, estanquer de Moià, dins la secció «Gent de casa».

—19-1-2006: «Gents i carros desfilen en els Tres Tombs de Castellterçol».

—20-1-2006: «Canvi d'ubicació temporal de l'oficina turística del Moianès a l'Estany».

—20-1-2006 («El 9 Nou»): Fecsa Endesa renova una línia de mitjana tensió a Collsuspina».

—23-1-2006: «El percentatge d'estrangers gairebé es multiplica per sis en cinc anys a Manresa. Les dades de l'INE, que són les que tenen caràcter oficial, mostren uns increments de la immigració a Catalunya central especialment rellevants en municipis com Manresa, Berga, Puigcerdà, Moià i Solsona», i, en un requadre, hi figuren aquestes estadístiques referents a Moià: cens de l'any 2000, 3.988 habitants, 30 estrangers (0'75%); cens de l'any 2005, 5.142 habitants, 573 estrangers (11'14%). «Calders fa l'escudellada de Sant Vicenç». La «meteoimatge» és una fotografia de l'estanyol del parc de Moià, glaçat, fotografia tramesa a la redacció per Carles Illa.

—24-1-2006: «De vegades, les vambes no són tan bones per als peus», breu entrevista a Isabel Carbonés i Segur, pedicura de Castellterçol, dins la secció «Gent de casa». «Castellterçol va fer un esmorzar per celebrar Sant Fruitós».

—31-1-2006: «Una fuga d'aigua provoca una esllavissada de terra a Moià» (a l'av. de Lluís Companys). «Les finques de pagès les portaran grans empreses», breu entrevista a Lluís Ferrer i Prat, pagès de Moià, dins la secció «Gent de casa».

—7-2-2006: «Si Déu vol, tornaré a ser el banderer de l'any vinent», breu entrevista a Sebastià Montsech, banderer de la festa dels Tres Tombs de Moià, dins la secció «Gent de casa».

—10-2-2006: «Moià fa tràmits per construir l'ambulatori al solar de la piscina».

—10-2-2006 («El 9 Nou»): «Esports: Anna Henestrosa, segona a la duatló Sprint de Barcelona».

—11-2-2006: «Recuperen un antic rentador de llana de Castellterçol».

Llibres

—13-2-2006: «El conseller Joan Carretero inaugura a Calders l'esperada nova llar d'infants». La «meteoimatge» és una posta de sol de Moià, fotografia tramesa a la redacció per Carme Codina.

—14-2-2006: «Denuncien un empresari de Moià acusat d'estafar els clients d'un raid de quads». «Ferit lleu en un xoc de dos vehicles a Moià». «Recuperem els sabors autèntics dels aliments», breu entrevista a Dani Amella, jove empresari de Castellterçol, dins la secció «Gent de casa». La «meteoimatge» són uns arbres gebrats a Montserrat, fotografia tramesa a la redacció per Joan Capdevila.

—15-2-2006: «Moià també veurà la televisió digital terrestre». La «meteoimatge» és un aspecte de Moià nevada, foto tramesa a la redacció per Anna Forcada.

—16-2-2006: «Idioma propi per a tothom», carta al director, signada pel moianès Lluís Clarà i Iglésias, queixant-se de l'estatus que el nou estatut d'autonomia del País Valencià preveu per a la variant lingüística d'aquesta comunitat.

—17-2-2006: La «meteoimatge» és una imatge de Castellterçol nevada, foto tramesa a la redacció per Silvia.

—18-2-2006: «L'advocat del moianès denunciat per estafa diu que no sap on és el seu client. L'empresari ha estat denunciat per uns clients als quals havia organitzat un raid de quads a Venèçuela».

BIBLIOTECA DE MOIÀ

Aquest mes us passem la llista de publicacions periòdiques (diaris i revistes) que es reben a la biblioteca de Moià. L'últim número de cada revista es pot llegir a la biblioteca, mentre que la resta de números us els podeu endur a casa en préstec per una setmana. Com podeu veure, hi ha gran diversitat de títols: n'hi ha per a tots els gustos.

1. Agro Cultura
2. Altaïr
3. Animalia
4. Arte fotográfico
5. Autopista
6. Avenç, L'
7. Avui
8. Bike a Fondo
9. Botica de la Abuela, La
10. Bricolage & Decoración
11. Burda
12. Canvi Setze
13. Capital
14. Casa Viva
15. Catalunya Música / Revista Musical Catalana
16. Cavall Fort
17. Ciclismo a Fondo
18. Cocinas y Baños
19. Comer y Beber
20. Crecer Feliz
21. Cucafera
22. Cuerpomente
23. Descobrir Catalunya
24. Digital Foto
25. Ecologista
26. Elle
27. Enderrock
28. Excursionisme
29. Folc
30. Fotogramas
31. Geo
32. Gigantes del Basket
33. Grandes Espacios
34. Guix
35. Habitania
36. Hobby Consolas
37. Hogares
38. Imágenes de la Actualidad
39. Integral
40. Interiores
41. Investigación y Ciencia
42. Jueves, El
43. Labores del Hogar
44. Manos Maestras
45. Marie Claire
46. Mente Sana
47. Mi Jardín
48. Micromanía
49. Monde Diplomatique, Le
50. Moto TT
51. Mundo de los Pirineos, El
52. Muntanya
53. Muy Interesante
54. Muy Saludable
55. National Geographic
56. Nat
57. Natura
58. Nouvel Observateur, Le
59. On Diseño
60. País, El
61. Palestra
62. Patrimonio Mundial
63. Patrones
64. PC World
65. Periódico en català, El
66. Psicología
67. Qué Leer
68. Quo
69. Regió 7
70. Reporter Doc
71. Revista dels Súpers
72. Rock de Lux
73. Rutas del Mundo
74. Sàpiens
75. Serra d'Or
76. Solo Moto Treinta
77. Speak Up DVD
78. Sport
79. Tatano, El.
80. Telva
81. Temps, El

82. Tosca, La
 83. Think in English
 84. Tiroliro
 85. Traveler
 86. Triangle, El
 87. Turismo Rural
 88. Vanguardia, La
 89. Vértex

90. Viajar
 91. Viajes National Geographic
 92. Vivir en el Campo
 93. Viure en Família
 94. Witch
 95. Woman
 96. 9 Nou, El

EXPERIÈNCIES DE LA PRESÓ: EL JAVI

Des dels començaments del meu servei a les presons vaig estar convençut que el primer que havia de fer era acostar-me als presos, no com el qui té davant seu un delinqüent digne de càstig, sinó una persona mereixedora del màxim respecte i comprensió i que, per les circumstàncies de la vida, es veia mancada de llibertat, però que, tot fent-li reconèixer la seva responsabilitat personal en el delicte comès, si se sentia aollida, valorada i estimada, podria ser possible el retorn a una vida digna. «Els valoro, els escolto, els estimo: són germans meus!», és el lema que vàrem posar a la nostra associació de Mataró i que pretén ser tot un programa per al treball pastoral amb els interns dels centres penitenciaris.

En aquest article vull que sigui un dels mateixos interns qui parli de la seva pròpia vida i de per què estava a la presó. És una manera d'entendre els problemes de la majoria de reclusos que he conegut durant els meus anys de dedicació a la pastoral penitenciària. És un escrit que ens va adreçar el Javi — aquest és el seu nom— quan estava a la presó de joves de la Trinitat i que no té cap inconvenient que sigui publicat.

¡Hola, amigos!

Os voy a contar un poco de mi vida. Yo tengo veiente años y soy de Mataró.

Desde siempre he sido un chico inquieto y algo travieso. He visto desde muy pequeño cosas malas, y, como sabréis, lo malo se aprende rápido. También una cosa que me influyó mucho en ser tan malo fueron los problemas que tenía en mi casa, pues mis padres se llevaban muy mal y siempre se estaban peleando. Mi padre bebía mucho y pegaba a mi madre, y yo siempre los separaba, pero al ver que ya no podía hacer nada para que la situación cambiase, lo único que hacía era llenarme de odio y rabia y cuando salía a la calle lo descargaba con la gente que no tiene culpa de nada.

Al final mis padres se separaron y yo pensaba que ahora todo iba a ser mejor, pero me equivoqué. Todo fue de mal en peor. Mi madre no podía con los tres niños y yo era el mayor y lo intentaba hacer todo lo mejor posible, pero estaba hecho polvo, porque echaba de menos a mi padre. Lo único que hacía era encerrarme en mí mismo. Todo lo que estaba sufriendo me lo guardaba por dentro, me metía en mi habitación yo solo y empezaba a llorar día tras día.

Después empecé a ir con malas compañías y a fumar porros y beber; después de los porros, las pastillas y la coca, pero sólo los fines de semana. Y me olvidaba de todos los problemas.

Pero cuando llegaba a mi casa empezaba todo el infierno. Mi madre se juntó con otro hombre, pero ese hombre sólo la pegaba y la insultaba y encima chuleaba el dinero. Mi padre lo sabía y se pelearon unas cuantas veces, y el hombre ese denunció a mi padre. Pero, no contento, una noche esperó a mi padre escondido en una esquina y le intentó apuñalar, pero no pudo, gracias a Dios. Mi padre estaba amargado. Mi madre le había puesto un montón de denuncias, hasta que consiguió que lo detuvieran y estuvo un mes preso. Cuando salió, se fue de Mataró, porque mi madre no le dejaba vernos a mí ni a mis hermanos. Yo ya empecé a tomar reinales y caballo, estuve sin ver a mi padre un año y sin saber nada de él y todo el día robando o vendiendo droga para poder conseguir mi dosis, y llegaba a mi casa hecho polvo y siempre me peleaba con mi madre. Y me fui de mi casa y dormía en coches abandonados o en la riera debajo de un puente, y cuando no estaba mi madre subía a mi casa y me cambiaba de ropa y me iba otra vez. Mi padre volvió a Mataró y vivía con su madre. Yo me fui a vivir con él y estuve un tiempo allí viviendo. Pero un día le robé un reloj de oro y lo vendí para conseguir droga y me discutí con mi padre y me fui otra vez con mi madre.

Dejé de ir al colegio y estaba todo el día en la calle, y mi tía me puso a trabajar en su casa, que tiene allí máquinas de coser, y me puse allí a trabajar doblando faena. Pero ya no hacía nada: a mi tía también le quitó dinero, y me echó y me fui con mi padre otra vez. Yo estaba muy mal y me habían detenido muchas veces, hasta que me metieron aquí por una cosa que yo creo que no he hecho, porque yo en ese día estaba con mis tíos. Pero, gracias a Dios, mi familia ahora está bien. Mi padre tiene un piso. Vive con mis hermanos, tiene su trabajo y mi hermano también trabaja. Mi madre también está bien y yo estoy aquí preso,

y gracias a una chica que me viene a ver y me da fuerzas para seguir adelante y la quiero, estoy más o menos bien.

Como ya he dicho, llevo un año y medio aquí en la prisión, privado de libertad. Y la verdad es que esto no se lo deseo a nadie, pues aquí lo que tienes que tener muy claro es que no hay amigos, todo el mundo sabe mucho, y mucha gente tiene dos caras y nada más van por el interés. Ya me he llevado muchos desengaños con mucha gente. A veces tienes un problema y, en vez de ayudarte, si te pueden pisar, te pisan. Yo he visto aquí dentro de todo y he aprendido muchas cosas buenas y malas, pero tengo muy clara una cosa: no voy a tomar más droga ni aquí ni en la calle. Aquí dentro estoy en un programa para quitarme de la droga, y la verdad es que me va muy bien. Aquí dentro me he dado cuenta de lo que estaba haciendo con mi vida, porque cuando tienes el problema de las drogas, por mucho que te digan no te das cuenta, pero ahora que estoy sin tomar me siento super bien y veo todas las cosas de diferente manera. ¡Ojalá me hubiese dado cuenta antes! También quiero que sepan que de aquí se sale con más picardía y te las sabes todas, y si caes otra vez en el mundo de la droga vuelves a entrar en prisión, pero seguro que por algo mucho peor que la primera vez. Bueno, amigos, esto es todo. Me despido con un gran saludo y hasta pronto.

En aquest escrit queda molt ben reflectit el tipus de la majoria de presos i la temàtica de què parlarem en altres articles: marginació, pobresa, desestructuració familiar, drogaddicció, manca total de formació, ambient hostil, sida, soledat, atur... Actualment el Javi ja està en llibertat provisional, treballa i viu amb una noia molt trempada. Tenen una nena molt maca de pocs mesos. Tant de bo que estigui totalment rehabilitat!

Josep Mª OLLER, escolapi

PÀGINA DE L'INSTITUT

Jornada esportiva

El divendres dia 10 de febrer es va organitzar a l'Institut d'Educació Secundària (IES) Moianès una jornada esportiva en la qual es podia escollir entre dues activitats: anar a gaudir de la neu esquiant a la Masella o quedar-se a l'institut fent diversos jocs o activitats.

Pel que fa a l'esquiada, a dos quarts de set del matí sortien els autocars de Moià per enfilem la carretera cap a les pistes amb prop de dos-cents alumnes, la majoria adormits. Després d'una hora i mitja de viatge van aturar-se al túnel del Cadí per esmorzar i llogar el material d'esquiar el qui no en tenia. Al cap d'una estona de mirar pel·lícules, dormir o xerrar, els alumnes van arribar a la Masella disposats a aprofitar el que els quedava de dia.

Es van dividir en grups: els qui necessitaven monitors i els qui ja sabien esquiar. Uns quants era la primera vegada que es posaven un esquí als peus i, si bé al principi anaven una mica perduts, de seguida van saber com funcionava tot i s'ho van passar molt bé.

Havent dinat encara hi va haver temps de fer les últimes baixades abans de tornar cap a casa. El viatge de retorn a Moià es va fer llarg, però tots, cansats i altre cop adormits, estaven molt contents de la sortida.

Pel que fa la jornada esportiva a l'institut mateix, val a dir que no feia gaire bon dia, hi havia molta boira i semblava que hagués de ploure en qualsevol moment. Abans que sonés el timbre d'entrada, a les nou, ja era clar que aquell no era un dia normal i corrent. Tothom anava amb xandall i vambes i l'institut era una mica més buit que de costum. Però tots els qui es concentraven a l'entrada estaven preparats per a passar un matí entre jocs i activitats: uns

amb la bicicleta, d'altres disposats a caminar pels voltants de Moià, alguns acabant de decidir els equips de futbol...

En entrar al centre, tots es van adreçar en grups cap al pavelló o el gimnàs a fer els tallers corresponents. Al pati, de seguida va començar una lligueta de futbol, en la qual també participaven alguns professors.

Els de les bicicletes decidiren fer una baixada per la tirolina, que anava del pati fins a dos camps més avall, abans de començar a pedalar. De fons, la música que venia del gimnàs deixava clar que els del grup que feien *capoeira* s'ho estaven passant molt bé.

Després de la mitja hora d'esmorzar van arribar els de la caminada i tots anaren canviant de tallers. Uns marxaren cap al 9 Gimnàs per fer-hi el taller de defensa personal, mentre un altre grup anava fins al pavelló a fer jocs diversos: partit de bàsquet, trapezi, minigolf, bàdminton... i també es podia anar en cadira de rodes per un circuit. A fora del pavelló hi havia escacs gegants, bitlles i s'hi disputava un partit d'hoquei.

A migdia, després de recollir el material, tothom se'n va anar a casa cansat, però content d'un matí ple de jocs i esport.

Dues alumnes de 4t d'ESO

Aspectes de l'esquiada i la jornada esportiva

CAMPANADES

JOSEP PLA I LA MAQUINETA DE FER ARGUMENTS

Quan assisteixo a algun míting o conferència, poso, de bon principi, atenció a si el conferenciant dóna senyals de servir-se d'alguna astúcia retòrica per a portar els oients al seu terreny. Em poso a l'aguait de si és hàbil per a impedir que els oients posin en joc llur intel·ligència. Miro si va més per vèncer que per convèncer. Avui aquestes astúcies es fan servir molt per a oferir el jovent gratificacions immediates, pròpies de l'hedonisme actual.

Un dels homes que més m'ha fet posar a l'aguait quant a l'astúcia dialèctica ha estat l'escriptor empordanès Josep Pla. Segons ell, la intel·ligència humana és una maquineta més o menys complicada capaç de fornir arguments a favor de les més insignificants ximpleries.

Crec que avui s'hauria d'ensenyar als adolescents a descobrir els fils ocults de les tàctiques manipuladores dels oients. És a dir, que coneguin l'astúcia amb què els humans, a vegades, fem anar la maquineta de fer arguments ficticis o falsos.

Com escriu Montaigne, hem de parar atenció a descobrir quan la raó és coixa, torta o esmalucada. Aviat els polítics ens portaran a no creure en res. I també que estiguin en guàrdia els predicadors. La gent s'ha fet gran i ha descobert la maquineta de fer arguments i ja no és tan influïble. Si llegíssim el nostre escriptor empordanès Josep Pla aprendríem moltes coses.

VIDEOJOC VIOLENTS AMB PREMI

En molts dels videojocs actuals es dóna premi o puntuació segons els enemics que es matin. La puntuació és més alta si al mateix temps que, en el joc, es mata, s'esquartera, fent saltar pels aires els membres de la víctima. És per aquest camí que, al nostre temps, s'aprenen conductes agressives. Tots portem en nosaltres violència, una animalitat adormida. Sovint esclata. El món actual és d'hostilitats, combats, lluites i conflictes. Enganxats hores i hores als videojocs violents, els adolescents s'hi habituen, fan un aprenentatge. S'aprèn a matar, a defensar-se. Els videojocs de violència porten al convenciment que res no val res, ni la vida ni la mort. Avui és freqüent perdre la pròpia identitat. No sabem qui som. Som com ninots en una consola. Uns altres fan anar els comandaments. Guardo algun diari on es pregunten per què hi ha tantes actuacions psicòtiques. Enganxats als videojocs violents, molts funcionen com gent normal un llarg període de temps, però ve un dia que un petit esdeveniment desencadena en ells un autèntic deliri.

Deixant de banda aquestes idees tan dures, us diré que vaig sentir que un dels nens que sortien del col·legi, a Vic, deia a un seu company: «Per què no vas a casa teva, deixes les coses i vens a casa meva, que jugarem a la guerra? Els meus pares m'han comprat la nova consola Microsoft.»

Mn. Pere CAMPÀS BONAY

CARTA AL PARE

Vas morir quan jo tenia setze anys. Tu eres molt més jove que jo ara mateix. A disset anys justos t'havien dut al front del Segre, poc abans d'acabar la guerra del 36. Una bala et va ferir en un braç. Vas patir infeccions, gana i fred en un hivern cruel. I durant uns quants anys més et van dur per camps de concentració, batallons de treballadors i a fer després, encara, un llarg servei militar. Una joventut molt dura.

Guardo —és la meva història i la història del meu poble— els teus documents militars. I el teu retrat d'adolescent, somrient, vestit de soldat, dedicat als teus pares. Si comparo aquest retrat dels teus divuit anys amb qualsevol de meu a la mateixa edat, som clavats. M'esfereix pensar que, amb un fusell a les mans, m'haguessin dut tan jove a la guerra.

De la guerra, a casa no en vam parlar mai gaire. Eren els anys de la por. I parlar de la guerra i del país humiliat era trist. Amb tot, a la vora del foc, em vares ensenyar la llengua, les històries dels nostres reis antics, les aventures de Roger de Flor, que tant t'agradaven. Vaig aprendre els noms silenciats de les comarques, i em vares fer llegir, en la llengua prohibida, llibres i patufets, que teníem amagats a les golfes. Em vares fer créixer a partir de les meves arrels naturals, la meva terra, la meva pàtria. Em vares inculcar l'amor a la lectura, a la gran música i al teatre. Em vares ensenyar a jugar a escacs i a nedar al mar. Junts fèiem gimnàstica. Junts consultàvem diccionaris i enciclopèdies i em feies assistir «d'oient» a converses amb les persones grans amb qui et relacionaves. A catorze anys em vares fer llegir *El criteri* de Jaume Balmes perquè aprenguéss «a fer anar el cap». Vas fer de la cultura les aigües per on navego més de gust. L'educació essencial va ser la feina que els pares vàreu fer a casa.

Tu, amb el seguiment dels estudis, les converses, la formació del caràcter, l'obertura al món, la descoberta de les arrels. La mare, amb les hores dedicades, l'exemple del perdó i la pacificació, i l'estímul de la llibertat i la confiança en Déu. L'escola era el complement. Senzills pagesos com éreu, us vàreu estar de moltes coses per fer-me estudiar i formar-me.

Quan penso en tot el que vas fer per mi en els meus primers setze anys de vida, veig que vas plantar en mi una llavor que ha fructificat i que no et podré mai agrair com voldria. Una llavor que m'ha permès ser autònom, lluitar per guanyar-me la vida, buscar-hi un sentit, i estar capacitat per a fruit de molts béns espirituals i naturals. Un fill necessita tota la dedicació, tota la companyia, totes les estones que tu em vas donar i tenir algú al seu costat per a desenvolupar al màxim els seus dons i les seves possibilitats.

La mort, la terrible mort, ens va separar a una edat en què encara et necessitava. Va ser pel mes d'abril, la segona setmana després de Pasqua. Vaig viure dies de gèlid desemparament i d'angoixes profundes: el dolor de la teva pèrdua, què seria de mi, dels meus estudis, de les meves il·lusions, què seria de la mare, què seria dels meus germans... Un dia, mentre caminava trist i plorós per un carrer solitari, arrecerant-me a l'ombra d'un llarg mur colgat de glicines enceses com flames, un raig de sol i de gràcia em va travessar els porus, la pell, la carn i fins el moll dels ossos, i una esgarripança amorosa em va envair: un Amor molt gran i profund allargava els seus braços fins a mi i m'estrenyia fortament, paternal, provident, ultrapassant la mort, i tu, pare, n'havies estat un reflex real i veritable.

Amb tot el meu amor,

Jacint TORRENTS

PENSAMENTS CAÇATS AL VOL

No apagueis la llum d'un misto si no tens cap altra claror que valgui més la pena.

Els qui fan les coses massa de pressa les han de fer dues vegades.

El bon humor és el millor vestit que ens podem posar en sortir de casa.

En el món hi ha meravelles que ens deixen bocabadats. Però l'obra cabdal és el cor d'una mare.

És una mena de miracle que cada dia es faci clar.

Els qui se senten estimats i acollits són capaços de fer petits prodigis sense pensar-s'hi gaire.

La fam mata moltes persones en qualsevol lloc de la terra. El que mai no ha fet és matar els qui manen en aquells mateixos indrets.

És bona cosa no parlar amb la boca plena, però és molt millor no parlar amb el cap buit.

No és el mateix predicar el Sermó de la Muntanya que enfarregar la gent amb una muntanya de sermons.

Si quan «pugem amunt» som amables amb tothom, quan «baixarem» els trobarem a tots més ben disposats.

Oblida't dels favors que fas i recorda't sempre més dels que has rebut.

No podem obligar ningú a acceptar les nostres veritats. Acontentem-nos que visquin sense els nostres errors.

Només gaudim plenament de la felicitat que hem donat.

Fracassar mentre fem coses no té cap importància; el que cal assegurar és l'èxit del darrer intent.

Els joves són feliços quan s'adonen que ens fiem d'ells.

El millor de la vida és el passat, el present i el futur.

Sebastià CODINA
(«Vacarisses», març 2003)

WDCM GCM
Garden Center Moianès

Composicions florals, plantes d'interior
Articles de decoració

Plantes de temporada
Arbres i arbustos

Complements de jardineria
Projectes de nous jardins i manteniments

Carretera N-141, Km. 21,9 (Hostal de la Grossa)
08180 - Moià (Barcelona)

Tel: 93 830 93 35
Fax: 93 830 93 36

www.gardenmoianes.com
garden@gardenmoianes.com

NOTICIARI

LLEURE I CULTURA

Heus ací algunes activitats lúdiques o culturals esdevingudes a Moià recentment:

—El diumenge dia 15 de gener, a dos quarts de sis de la tarda, a l'Ateneu, representació de *La caputxeta i el llop*, per la companyia de teatre 34 Passes.

—El dissabte dia 21 de gener a les vuit del vespre, a l'Ateneu, xerrada informativa sobre els camps de solidaritat de SETEM per a l'any 2006.

—Del 2 al 17 de febrer, a la galeria d'art Óleos, de Barcelona (Còrsega, 224), exposició col·lectiva, amb la participació del pintor moianès (resident a Palamós) Antonio García Iglesias.

—El dissabte dia 11 de febrer, a les vuit del vespre, actuació de Coro de Baile Azaila, Balet Esencias i Grupo de Cante de Sevillanas, a la Casa de Andalucía de Moià.

—El diumenge dia 12 de febrer, excursió matinal dins el terme municipal de Castellterçol, organitzada per Rivendel.

—El dissabte dia 18 de febrer, celebració del «Dia de Andalucía», amb dansa de sevillanes a càrrec del grup Rincón de Alegrías, de Premià de Mar.

—El diumenge dia 19 de febrer a les deu del matí, al Circuit Verd, XVII Tres Hores de Moià, campionat de resistència sobre terra, organitzades pel Moto Club Moianès.

PESSEBRISTES

Després de la dimissió de la junta dels Pessebristes de Moià el dia 30 de setembre del 2005, uns membres de l'agrupació es van fer càrrec provisionalment de la seva continuïtat, proposant en Valentí José i Picañol com a president, el qual va acceptar, a condició de

poder triar-se la resta de vocals. La nova junta, doncs, ha quedat formada així: president, Valentí José; vice-president, Jordi Pla i Sallas; secretària, Josefina Alsina i Clopés; tesorera, Nati Sañé i Feixas; vocals, Antònia Mas i Corts i Josep Martínez i Góngora.

Per al 18 de febrer a les sis de la tarda hi ha convocada assemblea a Can Carner.

PERSONALS

Manel Ballart, professor d'ensenyament mitjà nascut a Tarragona (1953) i resident a Moià, va guanyar el Premi Cavall Fort 2005 amb els contes *Ombres d'una nit d'estiu*, *Palmeres de menta* i *Un món paral·lel*, grup de contes, seleccionats entre seixanta reculls, que seran publicats dins la revista homònima. L'acte de lliurament va tenir lloc al Petit Palau, a Barcelona, el 20 de desembre. L'enhorabona a aquest escriptor pel premi obtingut.

El nostre company de redacció Antoni Fillat i Molins va arribar, el dia 15 de gener, a l'edat de vuitanta anys, efemèride que celebrà amb familiars i amics. Li desitgem que n'hi pugui anar afegint amb la mateixa salut que ara.

Ferran Valldeoriola i Puigcercós i la seva esposa Maria Rius i Gralla van celebrar el dia 5 de febrer les noces d'or matrimonials (s'havien casat el 3-2-1956) amb una festa familiar. Per molts anys!

Marina Berdalet, pintora barcelonina establerta a l'Estany, ha guanyat la setena edició del Premi Joan Vilanova de dibuix. L'acte de lliurament d'aquest guardó tingué lloc a Manresa el dia 15 de febrer. Felicitem aquesta artista, col·laboradora nostra (autora de la portada del número del proppassat Nadal de LA TOSCA).

SERVEI METEOROLÒGIC PER INTERNET

La pàgina web de Carles Illa i Casanova ha estrenat recentment el servei MeteoMoià. A través d'aquesta pàgina es publica informació meteorològica de Moià actualitzada cada quinze minuts. Així hom hi pot trobar la temperatura actual, amb les màximes i mínimes diàries, la humitat, la força i direcció del vent, la pluja caiguda durant el dia, l'hora de sortida i posta del sol i de la lluna, mitjanes mensuals i anuals, etc. Heus ací la referència electrònica d'aquest servei:

Felicitem el nostre amic i col·laborador per l'útil iniciativa que ha posat en marxa.

NOUS ESTABLIMENTS O SERVEIS

El dissabte dia 28 de gener va obrir les portes l'establiment Retolacions Xaloc, de M. Eugènia Oller i Ponsa, a la plaça Major, número 11, tel. 695 957 928.

La Xurreria Gosa ofereix cada dissabte, a la plaça dels Cirerers (ctra. de Manresa) els seus productes.

Òscar Valls i Nativitat Devesa ofereixen sessions de ioga i cursos de dansa lliure, al c/ P. Gaietà Roca, 13, baixos, tels. 93 820 85 33 i 661 49 50 84.

Josep Maria, «sanador-assessor espiritual», ofereix els seus serveis per a problemes personals i cursos de la seva especialitat. Tel. 938 20 84 24.

La discoteca Hort ofereix cursets de dansa «country». Tel. 93 820 81 54.

Aude Masingue ofereix un curs de massatge infantil. Tel. 93 820 83 99.

El Consorci del Moianès ofereix molts cursos i conferències. Tels. 93 830 14 18 / 93 820 80 00.

Desitgem èxit als nous establiments, serveis o cursos.

MISCEL·LÀNIA

El Grup Excursionista Moianès Independent (GEMI) ha difós el seu pro-

grama d'activitats per a l'any 2006. Per a més informació, tel. 93 820 81 54 (Joan Carles).

Ràdio Moià (107.8 FM) presenta cada dimecres a les nou del vespre un programa titulat «El xiu-xiu», amb concursos, entrevistes, curiositats, etc.

Els divendres dies 20 de gener i 17 de febrer a dos quarts de deu del vespre tingueren lloc a l'església parroquial sengles vetlles de pregària «en l'entorn de Taizé».

Pel gener i aprofitant l'abundor d'aigües subterrànies, les Coves del Toll convidaren els curiosos a visitar-les. Recordem que normalment s'obren el dissabte i el diumenge de dos quarts d'onze del matí a les dues del migdia.

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

Defuncions

Antònia Florensa i Tarroella, de noranta-sis anys, vídua d'Andreu Ros, dia 22 de gener.

Joan Clapers i Soler, de noranta-quatre anys, sacerdot escolapi fill de Castellterçol i amb familiars a Moià, dia 27 de gener, a Barcelona.

Jaume Serra i Servalló, de noranta anys, dia 14 de febrer.

Al cel sien. Donem el condol a llurs familiars.

NOTA DE LA REDACCIÓ

Els qui vulguin donar-nos articles, notícies o altre material per al pròxim número han de fer-nos-ho arribar abans del 30 de març, en què tanquem l'edició. Demanem que hom ens informi d'esdeveniments com naixements, casaments, defuncions esdevingudes fora de Moià, finals de carrera, festes familiars, activitats d'entitats, etc. Gràcies.